

ŞİRKETLER HUKUKU NOTU PART I.

Rabia Deniz

Şirket (ortaklık) kavramı ve genel bilgiler

Mevzuatımızda genel bir şirket tanımı olmamakla birlikte öğretideki genel kabule göre TBK m. 620'deki adi ortaklık sözleşmesi tanımı genel şirket tanımı için kullanılmaktadır. Buna göre

Şirket: 2 ya da daha fazla kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaca erişmek üzere birleştirmeyi üstlendikleri sözleşmedir. (TBK m. 620/1)

mot: Bu tanımın istisnası olarak tek kişilik şirketler ya da kurulması için daha fazla ortağa ihtiyaç duyulan şirketler gösterilebilir.

- Şirketler için hukukumuzda yapılan esaslı düzenlemeler Türk borçlar kanunu, Türk ticaret kanunu ve Kooperatifler kanununda bulunmaktadır.

- Türk ticaret kanunu'nun 2. kitabında düzenlenmiş olan ticaret şirketlerinin yanı sıra yine Türk ticaret kanunu'nda düzenlenmiş olan donatma iştiraki de şirketler arasında kabul edilir.

- bunun yanında bankacılık kanunu, sermaye piyasası kanunu, sigortacılık kanunu gibi bazı özel kanunlarda da şirketlere ilişkin hükümler bulunmaktadır.

Şirketlerin unsurları

1. Kişi Birliği olması
2. Sözleşmeye dayanması
3. Müşterek bir amacın olması

Şeklinde üçlü bir ayırım yapılabilmektedir. Ancak şirketin unsurları beşli bir ayırma da tabi tutulabilir: kişi unsuru, sözleşme unsuru, sermaye unsuru, ortak amaç unsuru, affectio societatis. Hocamız derste her iki şekli de saymış olup unsurların üçlü ayırımını baz alarak devam etmiştir.

Kişi birliği olması

Ortaklık kişilerin bir araya gelmesiyle kurulur. Bu yönüyle vakıflardan ayrılır çünkü vakıflar mal topluluklarıdır. Ortaklığın kurulabilmesi için **kural olarak en az 2 kişi** gereklidir. Fakat bunun bazı ortaklıklarda istisnaları bulunmaktadır örneğin kooperatiflerin kurulabilmesi için 7 kişi gerekmektedir. Bunun dışında uygulamada saman ortaklık sözleşmelerinin oldukça artması sebebiyle kanun koyucu bu durumun önüne geçmek için anonim ve Limited şirketler açısından en az iki kişi gerekli olması kuralını tekrar ele alıp tek ortakla da kurulabileceklerini kabul etmiştir. Yukarıdaki açıklamalardan yola çıkarak kişi birliği için şöyle bir ayırım yapılabilir:

1. Genel kabul gören sisteme göre kişi Birliği kural olarak bir şirketten bahsedebilmek için **en az iki kişinin** bulunması gerekmektedir.

2. **Tek ortaklı şirketler**, bu şirketler ortaklıklar hukukunun genel anlayışına aykırılık teşkil etmektedir ancak kanun koyucu bu düzenlemeyi getirme gereğinde bulunmuştur.
3. Asgari ortak sayısına ve sıfatına **özel durumlar**, bunlar ise kuralın istisnalarıdır. Kanun koyucu özel düzenlemeler getirmiştir. Örneğin kooperatifler 7 kişiyle kurulur, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket 5 kişiyle kurulur.

mot: kural olarak kişi sayısı bakımından bir üst sınır yoktur ancak durumun istisnası vardır: **limited** şirketlerde **en fazla 50 ortak** bulunabilir.

mot: kural olarak gerçek veya tüzel kişiler şirketlere ortak olabilir. Ancak durumun istisnaları bulunmaktadır. Örneğin kolektif şirketlere sadece gerçek kişiler ortak olabilir.

Sözleşmeye dayanması

Sözleşmeye dayanma unsuru madde 620'de adi ortaklık sözleşmesi için geçerli olduğu gibi ticaret şirketleri için de geçerlidir. Şirket sözleşmesi, kişi birliğini oluşturanların irade beyanı ile kurulan bir hukuki işlemdir. Tek kişilik anonim ve Limited şirketler bir kenara bırakılırsa şirket sözleşmesi tek taraflı bir hukuki işlem değildir. Şirket sözleşmesi çok taraflı bir hukuki işlem kabul edilmektedir.

Müşterek/toplu hukuki işlem grubuna girmektedir. Ayrıca şirket sözleşmesi, **birleşme sözleşmesi** mahiyeti taşıdığından yalnızca sözleşmenin taraflarını bağlamayacak bunun dışında sözleşmeye sonradan katılanları da bağlayacaktır.

Tek ortaklı şirketlerin hukuki niteliği bakımından TBK'da geçen taraflar ifadesi birden fazla kişi gerektirdiği için TBK anlamında bir sözleşmeden bahsedilemez. Yani şirketin kuruluş belgesi kabul edilen şirket sözleşmesi tek ortaklı şirketler için tek taraflı bir hukuki işlem olarak nitelendirilmelidir.

Şirket sözleşmesine taraf olanlar için şu şekilde bir ayırım yapılabilir:

1. Gerçek veya tüzel kişilerin ortak olması (kural)
2. Yalnızca gerçek kişilerin ortak olabileceği şirketler (kolektif şirketler ve komandit şirketin komandite ortağına ilişkin özel düzenlemeler bulunmaktadır)
3. Tüzel kişiliği olmayan kişi birliklerinin şirkete ortak olması (adi şirket ve miras ortaklığı buna örnektir. Bunların tüzel kişilikleri yoktur. Bazı şirketler açısından ortak olabilmeleri için herhangi bir sorun teşkil etmezken bazıları açısından sorunlu bir durumdur.)

Tarafların ehliyeti bakımından tüzel kişi ya da gerçek kişi olarak ikili bir ayrıma gidilir.

Gerçek kişilerin ehliyeti: Şirket sözleşmesi bir Hukuki işlemdir ve işlemin geçerli olabilmesi için İrade beyanı sahibi kişilerin, bu işlemi yapmak için Ehil olması

gerekmektedir. Ehliyet hakkında TTK' da Özel düzenleme bulunmaması sebebiyle genel hükümler Uygulanacaktır.

Tüzel kişilerin ehliyeti: tüzel kişilerin tam fiil ehliyetine sahip olabilmeleri için kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olmaları gerekmektedir.

Şirket sözleşmesinin şekli bahsinde ise, öncelikle hukukumuzda şekil serbestisi hakimdir. Yani herhangi bir şekli şarta tabi olmama kuralıdır. Bu bakımdan borçlar kanunundaki adi ortaklık sözleşmesi herhangi bir şekle tabi değildir. Ticaret şirketleri için ikili bir ayırım esas alınarak incelendiğinde:

Çok ortaklı ticaret şirketlerinde şekil: TTK ve KOOPK' da ticaret şirketlerinin kurulması ve tüzel kişilik kazanması için özel hükümler bulunur.

Tek ortaklı şirketlerde şekil: Tek ortakla kurulabilen anonim ve Limited şirketler TTK kapsamında düzenlenen ticaret şirketleridir. Bunlar için de diğer ticaret şirketlerine benzer özel şekil düzenlemesi bulunmaktadır.

Şirket sözleşmesinin geçerli olmasının esasları (hakim olan ilkeler)

1. Bir şirket sözleşmesinin bulunması

- 1.) Şirket sözleşmesinin esaslı unsurlarında iradeler uyuşmamışsa
- 2.) Kanunda öngörülen şekil şartları yerine getirilmemişse
- 3.) Tarafların irade beyanlarında bozukluk varsa
- 4.) Taraflardan biri şirket kurma ehliyetine haiz değilse
- 5.) Şirket sözleşmesinin konusu hukuka ya da ahlaka aykırıysa

Geçersiz bir şirket sözleşmesi bulunur. Tüm bu eksikliklere rağmen şirket faaliyete başlamış ve 3. Kişiler ile hukuki işlemler yapılmışsa sözleşmenin geçersizliğinden veya yokluğundan bahsetmek ticari hayatta güvene olumsuz bir etkiye bulunacaktır. Bu sebeple şartların tümünün tamamlanmasına kadar halihazırdaki şirkete, bir **adi ortaklık hükümlerinin uygulanmasıyla** çözüm üretilecektir. Bu çözümün uygulanması için ön şart, geçersiz de olsa bir sözleşmenin kurulmuş olmasıdır.

2. Güvenin korunması ilkesi

Geçerli olmayan şirket sözleşmesi ile faaliyette bulunan şirketin, Geçersizliğinin ortaya çıkması anına değin yaptığı işlemler Bakımından kural olarak iyiniyetli üçüncü kişilerin güveni Korunur; geçersizlik geleceğe etkili (ex nunc) olarak Uygulanır. İşlemi gerçekleştirenler 3. Kişilere karşı **Müteselsilen** sorumlu olacaktır.

3. Anonim ve limited şirketlerle ilgili özel düzenleme

Burada **TTK m. 353** düzenlemesinden bahsedilmelidir. TTK m. 353'de, işlem güvenliği ve güvenin korunması ilkesi Kapsamında, tescil ile tüzel kişilik kazanmış anonim Şirketin butlanına veya yokluğuna karar verilemeyeceğini

Düzenlenmiştir. İlgili madde gereğince eğer alacaklıların, pay Sahiplerinin veya kamunun menfaati önemli bir şekilde Tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olursa ancak Mahkemeden şirketin feshi istenebilecektir. Bu dava için **3 aylık hak düşürücü süre** öngörülmüştür.

Ortak amaca erişme niyeti

Ortak amaç

Sözleşmelerde Kural, amaçların birbirine zıt ve karşılıklı olmasıdır. Ancak şirket sözleşmesinde ortak bir amaç güdülür. Hukukumuzda bu ortak amacın **iktisadi** olması gerekir. Buna göre amaç;

- 1.) **Adi şirketlerde**, ortaklığın kazancına veya zararına katılması
- 2.) **Kolektif veya komandit şirketlerde**, ticari bir işletmeyi işletme
- 3.) **Anonim ve Limited şirketlerde**, her türlü ekonomik amaç
- 4.) **Kooperatiflerde** ise, ortakların belirli ekonomik Menfaatlerini ve özellikle meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım ve dayanışma ile korumaktır.

Katılım payı yükümlülüğü

Katılma paylarının toplamı = sermaye unsuru (şirket sözleşmesinin zorunlu bir unsurudur)

Şirket sözleşmesine katılanlar, şirketin türüne göre ortak amacı elde etmeye elverişli bir değeri şirkete katılma payı olarak getirmeyi **taahhüt** ederler. Sözleşmenin geçerliliği ve akabinde şirketin kurulması için temelde taahhüt yeterlidir. Tasarruf işlemi olmazsa olmaz değildir. **Ticaret şirketlerinde** ise şöyle bir durum karşımıza çıkmaktadır: ticaret şirketlerinde tescilden önce aynı sermayeye ilişkin taahhütlerin yerine getirilmemesi (TTK m. 128/2) veya anonim şirketlerde nakdi sermaye taahhüdünün yüzde yirmi beşinin ödenmemiş olması, şirketin tesciline engel olacağından şirket tüzel kişilik kazanamayacaktır. Bununla birlikte, bir şekilde şirket sicile tescil edilirse, şirketin yokluğuna veya butlanına karar verilemeyecektir (TTK m.353).

Kazanç ve zarara katılma iradesi

Şirket sözleşmesinin kurulabilmesi için, kazanç ve zarara katılma iradesi de şirket kurma iradesinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Kazanç ve zarara katılma iradesi, ayrıca şirket sözleşmesini kâra katılmalı tüketim ödöncü sözleşmesinden ayırır. Çünkü kâra katılmalı tüketim ödöncü sözleşmesinde taraf, yalnızca kâra katılır.

mot: zarara katılma iradesinin istisnası bakımından şu örnek verilebilir: TBK m. 623/3'e göre "bir ortağın zarara katılmaksızın yalnız kazanca katılacağına ilişkin anlaşma, ancak katılma payı olarak yalnızca **emeğini** koymuş olan ortak için

geçerlidir. Ancak önemli belirtmek gerekir ki **dış ilişkilerde** bu durumun bir geçerliliği bulunmamaktadır.

Müşterek amaç uğruna birlikte çalışma niyeti (**afectio societatis**)

Bu ilke Roma hukukundan beri uygulanmaktadır. Sözleşmeye katılanların ortak amaca şu veya bu şekilde katkıda bulunması gerekmektedir.

Şirketler hukukunda tüzel kişilik

Şirket tipleri kanunumuzda sınırlı sayıda sayılmıştır. Bu sebeple bir şirketten bahsedildiğinde ya Türk borçlar kanunu'ndaki adi şirketten bahsedilmekte ya da Türk ticaret kanunu'nda sayılan şirketlerden birinden bahsedilmektedir. Ancak Burada dikkat edilmesi gereken husus şudur, adi şirketlerin tüzel kişiliği yoktur.

Tüzel kişiliği olan şirketler

- Medeni kanununa göre tüzel kişiler hak ehliyetine ve fiil ehliyetine (Kanuna ve kuruluş belgesine göre gerekli organların Kurulmasıyla fiil ehliyetine kavuşur)

mot: kamu iktisadi teşebbüslerinin amacı da şirketlerdeki gibi iktisadidir ancak özel hukuk hükümlerine tabi olsalar da TTK anlamında şirket kabul edilmezler. (Çünkü TTK 'da şirketler numerus clauses şeklinde sayılmıştır.)

- Ultra vires ilkesinin kısmen kaldırılması ile birlikte tüzel kişiler, insana özgü nitelikler dışındaki bütün hak ve borçlara ehillerdir. (Ancak önceden işletmenin konusu dışında yapılan işlemler şirketi bağlamamaktaydı. Bu sebeple 3. kişiler iyiniyetli de olsa bir koruma gözetilemiyordu. Ancak artık ultra vites ilkesi kısmen kaldırıldı.)
- Tüzel kişiliği olan şirketler; özel hukuk tüzel kişileri olan kazanç paylaşma amacı güden kişi birlikleridir. Yani bunlar ticaret şirketleridir. Daha önce de belirttiğimiz gibi adi şirketlerin tüzel kişiliği olmadığı için bu sınıflandırmaya giremeyecektir.

Tüzel kişiliği bulunan şirketlerin sınıflandırılması

Şahıs-sermaye şirketi olması bakımından

Şahıs şirketleri: kollektif şirket, komandit şirket

Sermaye şirketleri: anonim şirket, limited şirket, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler.

(Bu ikili ayrım TTK m.124/2'e göre yapılmıştır.)

Örneğin şahıs şirketlerinde önemli olan kişilerdir. Bu sebeple şahıs şirketlerinde kişilerin birbiriyle sıkı ve iyi ilişkiler yürütmesi gerekir. Kişi Birliği şahıs şirketlerinde çok önemlidir. Ancak sermaye şirketlerinde böyle bir durum yoktur.

Şahıs şirketleri

- Şirket sözleşmeleri oybirliğiyle değiştirilir.
- Bir ortağın ölümü, iflas etmesi, kısıtlanması kural olarak şirketi sona erdirir.
- Kolektif şirket ortaklarının ve komandit şirketin komandite ortaklarının her birinin kural olarak şirketi yönetme hakkı bulunmaktadır.
- Kural olarak gerçek kişilerden oluşurlar ve sorumlulukları sınırsızdır. (Bunun istisnası komanditer ortaklardır. Sınırlı sorumlulukları vardır ve tüzel kişi de olabilirler.
- Şirket kurulurken sözleşmeye katılanların şahsiyeti, sosyal Durumları ve birbirlerine olan güveni ön plandadır (intuitu Personae- karşı tarafın kişiliği göz önüne alınarak işlem Yapılması).

Sermaye şirketleri

- Burada şahıs şirketlerindeki gibi ortakların ferdi idare ve temsil yetkileri bulunmamaktadır. (Bu durumun istisnası sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerdir)
- Oybirliği yerine kararlar kural olarak oy çokluğuyla alınmaktadır. Ortakların şirket alacaklarına karşı kural olarak bir sorumluluğu yoktur. (Bu durumun istisnası sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerdeki komandite ortaklardır.)
- Payın devri ortaklık sıfatının da devri anlamına gelir. Burada şahıs değil şirkete getirilmesi borçlanan veya getirilen sermaye ön plandadır.
- Ortakların ölümü, iflası , kısıtlanması kural olarak şirketi sona erdirmez.

Ortakların sorumluluğu açısından şirketler

Öncelikle ortaklığın tüzel kişiliğinin olup olmamasına göre 1. Veya 2. Dereceden sorumluluk doğmaktadır. Örneğin adi şirketlerin tüzel kişiliği yoktur bu sebeple 1. Dereceden sorumludur söz konusudur. Yani alacaklı ile ortaklar arasında bir perde görevi gören tüzel kişilik burada yoktur. Ortakların birinci dereceden sorumluluğu vardır. Doğrudan ortaklara müracaat edilebilir.

Tüzel kişiliği olan ortaklarda sorumluluk ise sınırlı ve sınırsız olmak üzere ikiye ayrılır.

Ticaret şirketlerinde ortakların sınırsız sorumluluğu:

- Ticaret şirketlerinin iradesi tüzel kişinin yetkili organlarınca açıklanır.
- Organların hukuki işlem ve fiilleri ile tüzel kişilik borç altına girebilir.
- Tüzel kişiliğin sonucu olarak ayrı bir mamelekin (bir kişinin aktif ve pasifinin bütünü) bulunması tüzel kişi şirketin alacaklılara karşı birinci derece sorumlu olmasına neden olur.

- Ancak Şirketten borcunu karŐılayamayan alacaklılar işin Şahıs Şirketleri kapsamında 2. derece bir sınırsız sorumluluk öngörülmüştür. (Komandit Şirketin komanditer ortağı sınırlı Sorumluluğu ile bu durumun istisnasını oluŐturmaktadır Kooperatiflerde ise ana sözleşmede hüküm bulunması kaydıyla Sınırsız sorumluluk oluŐabilir.)
- Kollektif Şirket ortaklarının (ve komandit Şirketteki komandite Ortağın) 2. Derece sorumluluğu, Şirkete karşı takibin semeresiz Kalması veya Şirketin sona ermesi halinde birinci dereceden Sınırsız sorumluluğa dönüŐür.

Ticaret Şirketlerinde ortakların sınırlı sorumluluğu

Bu sınırlı sorumluluk kapsamında

1. **Anonim Şirket ortakları** sadece taahhüt ettikleri sermaye paylarıyla
2. **Limited Şirket ortakları** taahhüt ettikleri esas sermaye paylarıyla ve Şirket sözleşmesinde öngörülen  n ödeme ve yan edim yükümlülükleriyle Şirkete karşı sorumlu olurlar.
3. **Kooperatiflerde ortakların sorumluluğu** ana sözleşmede aksi düzenlenmemiŐ ise sermaye taahhütleriyle sınırlıdır.

Sermaye niteliği bakımından Şirketler

Burada Şirketler, değişir sermayeli Şirketler ve deĐiŐmez sermayeli Şirketler olmak üzere ikiye ayrılır. Ardından deĐiŐmez sermayeli Şirketler, basit sermayeli Şirketler ve esas sermayeli Şirketler olmak üzere ikiye ayrılır.

Değişir sermayeli Şirketler: değişir ortaklı olan **kooperatiflerde** görülmektedir. Sermaye sınırlandırılmaz. Şirkete katılan ve çıkan ortaklar ile birlikte sermaye de değişir.

DeĐiŐmez sermayeli Şirketler: kooperatif dışındaki ticaret Şirketlerinin sermaye Őeklidir. Esas sözleşme deĐiŐmeden sermaye deĐiŐmez.

- 1.) Basit sermayeli Şirketler: Şahıs Şirketlerinde ortakların sorumluluğu sınırsız olduğu işin alacaklıların asıl güvencesi Şirket ortaklarıdır.
- 2.) Esas sermayeli Şirketler: sermaye Şirketlerinde ortakların sorumluluğu sınırlı olduğu işin alacaklıların asıl güvencesi Şirket sermayesidir.

Tüzel kişiliği olmayan Şirketler

Hukumumuzda Türk borçlar kanunu'nun 620. maddesinde düzenlenen adi ortaklık ve Türk ticaret kanununun 5. kitabında düzenlenen donatma iştirakinin tüzel kişilikleri yoktur. Bu durumun temel sonucu Şirketin Şirketin ortaklarından başka bir kişiliğinin olmamasıdır. Böylece adi Şirket işin Şunlar s ylenabilir:

- 1.) Hukuki işlemler Ortaklar tarafından diğer Ortaklar adına temsilen yapılır.
- 2.) Katılma payları ve gelirler Şirkete değil birlikte mülkiyetle tüm ortaklara aittir.

- 3.) Ortaklar; şirket borçlarından 1. dereceden, sınırsız ve müteselsilen sorumlulardır
- 4.) Şirketlerin aktif ve pasif taraf ehliyetleri yoktur. Davaların Ortaklar tarafından zorunlu dava arkadaşlığı esasınca açılmaları gerekir.

Şirketlerde iradenin oluşturulması .

Şirketler kişi birliğidir. Bu sebeple şirketin tüzel kişiliği olsun ya da olmasın şirket iradesini oluşturulması gerekir. Bu iradenin oluşturulması ticaret şirketlerinde ve adi ortaklıkları özelinde tüzel kişiliği olmayan şirketler olarak iki şekilde incelenecektir.

Ticaret şirketlerinde iradenin oluşturulması

Ticaret şirketleri iradelerini organlar vasıtasıyla açıklamaktadır. Bunun için önce organ kavramını incelememiz gerekir organ geniş ve dar anlamda olmak üzere iki şekilde tanımlanabilir.

Geniş anlamda organ: ticaret şirketlerini bağlayan nitelikte işlem ve fiiller yapan kişiler organ sayılır.

Dar anlamda organ: yalnızca kanun veya Şirket sözleşmesi tarafından tüzel kişilik iradesini açıklamak üzere yetkilendirilen kişi veya kişilerden oluşan kurullar organ sayılır.

mot: organlar, özellikle sorumluluk açısından şekli ve fiili Organ ayrımına tabi tutulmaktadır. Buna göre;

Şekli organ: kanun veya şirket sözleşmesi tarafından kendisine organ vasfı verilen kişiler veya kişilerden oluşan kurullar şekli anlamda organdır. Kanundan kaynaklı ise kanuni organ, sözleşmede öngörülümüşse ihtiyari organdır.

Fiili organ: Kanuni veya sözleşmesel olarak şirket Faaliyeti içerisinde herhangi bir görevlendirme olmaksızın, Şirket iradesinin oluşumuna yani idare veya temsil işlemlerine Katılan kişi veya kişi gruplarına fiili organ denir.

Organ tek kişiden oluşuyorsa şirketin iradesinin oluşumu o kişinin kararına bağlıdır. Organ birden fazla kişiden oluşuyorsa şirketin iradesini topluluğun toplu kararı belirleyecektir. Kararda irade beyanları, toplantıyı yönetene yönelir. Karar, Şirket iç ilişkilerini ilgilendirir; dış ilişkiye yansımaları için şirketi Temsil eden kişilerin, üçüncü kişilerle işlem yapması gerekir. Kararın varlığından söz edilebilmesi için, usulüne uygun çağrı, Toplantı yeter sayısı, müzakere ve oy kullanılması ile karar yeter Sayısına ihtiyaç vardır.

1. Toplantıya davet/çağrı: Kişi birliğinden oluşan organların karar alabilmesi için usule Uygun bir davet yapılmalıdır.
2. Toplantı yeter sayısı: Bir topluluğun, hukuken geçerli şekilde toplanıp müzakereye Başlayabilmesi için, mevcut toplantıda bulunması gereken Asgari sayıdır. Buna uygulamasının yaptırımını yokluktur.

3. Karar yeter sayısı: Toplantı nisabının sağlandığı bir toplantıda, karara Varılabilmesi için gerekli bulunan sayıdır. Karar yeter sayısı, Kanunda veya şirket sözleşmesinde, kurulun, toplantının ve karar Konusunun mahiyetine göre değişir.

Karar yeter sayısı çeşitleri

Oybirliği: toplantıyı oluşturan üyelerin tamamının aynı yönde oy vermesidir.

Oyçokluğu: toplantıya katılanların yarısından fazlasıyla elde edilen çoğunluktur. 3'e ayrılır.

1. Adi çoğunluk: herhangi bir özel durum aranmadan alınan oyun diğer oylardan fazla olması durumudur.
2. Mutlak çoğunluk: toplantıya katılanların yarısından fazlasıyla sağlanan çoğunluktur.
3. Nitelikli çoğunluk: bazı nitelikteki kararlar için aranan 2/3 gibi özel çoğunluklardır.

mot: oylarda eşitlik olması durumunda kural olarak teklif reddedilmiş sayılır.

Tüzel kişiliği bulunmayan şirketlerde iradenin oluşması

Adi ortaklığın ve donatma iştirakinin tüzel kişiliği bulunmaz. Donatma iştirakine tacirler olmaya ilişkin hükümler aynen uygulanır (TTK m. 17). Açıklamalarımızda adi ortaklık esas alınacaktır. Adi ortaklıkta şirket iradesi tüm ortaklar tarafından oluşturulmaktadır. TBK m. 624'e göre " ortaklığın kararları, bütün ortakların oybirliğiyle alınır." Fıkra 2 ise şu şekildedir " sözleşmede kararların oy çokluğuyla alınacağı belirtilmişse çoğunluk, ortak sayısına göre belirlenir.

Adi şirket

Adi şirketin TBK'da düzenlenmesinin sebepleri şöyle sıralanabilir:

1. Adi şirketin sözleşme temeline dayanan yapısına vurgu yapılması.
2. Kişi birliği olarak konumlandırılmasına rağmen emredici hükümlerin istisnai sözleşme serbestisi ilkesinin ise kural olarak nitelendirilmesi

Adi şirketler ticarri şirketleri için de önem arz etmektedir:

TBK 620/2: " Bir ortaklık, kanunla düzenlenmiş ortaklıkların ayırt edici niteliklerini taşııyorsa, bu bölüm hükümlerine tabi adi ortaklık sayılır."

TTK 126: "Her şirket türüne özgü hükümler saklı kalmak şartıyla, Türk Medenî Kanununun tüzel kişilere ilişkin genel hükümleri ile bu Kısımda hüküm bulunmayan hususlarda Türk Borçlar Kanununun adi şirkete dair hükümleri her şirket türünün niteliğine uygun olduğu oranda, ticaret şirketleri hakkında da uygulanır."

Adi şirketin tescili yapılmadığı için net bir sayı bilinmemektedir. Ancak uygulama alanı çok geniştir.

TBK m. 620'de adi ortaklık sözleşmesi tanımı şu şekilde yapılmıştır: “ Adi ortaklık sözleşmesi, iki ya da daha fazla kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaca erişmek üzere birleştirmeyi üstlendikleri sözleşmedir.”

Her ne kadar kanunun lafzında “ve” kullanılmakta ise de bu veya anlamı da taşıdığı kabul edilmeli ve emek ile mal unsurları ayrı birer unsur olarak kabul edilmelidir.

Adi şirketin unsurları

1. Kişi (Ortaklar)
2. Sözleşme
3. Katılma payı
4. Ortak amaç
5. Ortak amaç uğruna birlikte çaba (affectio societatis)

Kişi unsuru

Öncelikle adi şirketin kurulabilmesi için en az iki kişinin varlığı gerekmektedir. Bu kişiler gerçek veya tüzel kişiler olabilirler. Tek kişi ile adı ortaklık kurulmaz. Bu sebeple örneğin iki kişilik bir adi ortaklığın ortaklarından birinin payını diğerine devri adı ortaklığı sona erdirir. Ortak sayısı için bir üst sınır ise yoktur.

Bir adi ortaklık başka bir adı ortaklığın Ortağı olabilir mi? Hayır olamaz çünkü adi ortaklıkların tüzel kişiliği yoktur. Ancak kanunda adı ortaklık kişilerinin gerçek ya da tüzel kişi olması gerekir. Adi ortaklığın ise herhangi bir kişiliği olmadığından başka bir adı ortaklığın ortağı olamaz.

Şirket sözleşmesi unsuru

Şirket sözleşmesi, sözleşmeye taraf olanların adi şirket kurmaya yönelik açık veya örtülü şekilde beyan ettikleri birbirine uygun rızalarının birleşmesi suretiyle kurulur. Ayrıca şirket sözleşmesi kurucu etkiye sahiptir. Yani şirket sözleşmesiyle bir hukuki ilişki adi ortaklık olarak ifade edilir.

Şirket sözleşmesini kanundan kaynaklanan kişi birliklerinden (örneğin birlikte mülkiyet, miras ortaklığı...) ayıran şey **şirket kurma niyetidir**. Bunlar fiili sözleşme ilişkisi oluşturur. Bunun dışında kanunla düzenlenmiş şirketlerin ayırt edici nitelikleri sağlayamaması şekli eksikliklerden, fiil ehliyetinden veya kanuna aykırılık gibi sebeplerle kuruluşunda eksiklik olan bu şirketlerde eksik şirket olarak nitelendirilip adi şirket sayılmaktadır. (TBK m. 620/2)

Adi şirket sözleşmesi müşterek hukuki işlemlerden sayılan bir birleşme sözleşmesidir. Bu sebeple adi ortaklık sözleşmesi şirkete daha sonra katılacakları da bağlayacak bir statüdedir.

Sözleşmenin tarafları ve katılma ehliyeti bakımından adi şirkete ortak olmadı aranan ehliyetin tespiti genel hükümlere göre yapılır. Buna göre gerçek kişiler için ayırt etme gücüne sahip olma, mümeyyiz olan ama küçük veya kısıtlı olan kişilerin işlemlerinde yasal temsilcilerinin yanında vesayet ve denetim makamının da onayı alınmalıdır. Tüzel kişilerin sınırlı fiil ehliyet söz konusu olmaz. Kanun gereğince gerekli organlara sahip olan tüzel kişiler fiil ehliyetini kazanırlar.

Sözleşme kural olarak hiçbir şekilde bağlı değildir ancak taraflar sözleşmede aksini kararlaştırabilirler. Ama bunun dışında şirketin kurulmasına şekil serbestisi hakimdir.

mot: devredilmesi Kanuni şekil şartına bağlanmış olan mal varlıklarının adi ortaklıklarda katılma payı olarak gösterilmesi durumunda taahhüt edilen payın şekil şartına uyulmaksızın sözleşmede gösterilmesi sözleşmenin geçerliliğini etkilemez ancak bu taahhüt geçersiz olur. Yine de şirket sözleşmesi kurulduktan sonra kanuna uygun hale getirilebilir. (Hocamızın ve kitabın görüşü)

Adi şirketteki şekil serbestisi ilkesinin istisnaları

- 1.) İradi olarak kararlaştırılan şekil (hmk'da hukuki işlemlerin yapıldıkları zamanki miktar veya değerleri 33.000 Türk lirasını geçtiği takdirde senetle ispat olması gerekir şeklinde bir düzenleme yapılmıştır) adi ortaklık sözleşmesi herhangi bir şekle tabi olmasa da taraflar aralarında belirli bir şekil öngörmüş olabilirler. Yani sözleşmenin yazılı veya resmi şekilde yapılmasını kararlaştırabilirler. Ve bu kararlaştırılan şekil yerine getirilmediği sürece sözleşme tarafları bağlamaz.
- 2.) Taşınmaz, motorlu araçlar veya devri kanunen hususi şekillere tabi hakların sermaye olarak ortaklığa konulması durumunda ortaklık sözleşmesinin sermaye taahhüdünün şekle bağlı olması. Taşınmazların ortaklığa sermaye olarak getirilmesinde sözleşmenin ilgili maddesinin resmi şekilde yapılması gerekir. Yukarıda bahsettiğim gibi burada tartışılan husus sözleşmenin tamamının mı resmi şekilde yapılması gerektiği yoksa yalnızca o kısmın mı şekle uygun yapılması gerektiğidir. Yargıtay bu konuda farklı kararlar almıştır.

Ortak amaç unsuru

Daha önce de belirttiğim gibi adi şirket sözleşmesini diğer borç ilişkilerinden ayıran en önemli özellik, ortak amaca ulaşmak için emek ve malların birleştirilmesinin kabul edilmesidir. Yani diğer borç ilişkilerinde olduğu gibi birbirine zıt edimler yoktur. Adi şirket sözleşmesindeki bu amaç geçici veya sürekli olabilir. Adi ortaklıktaki ortak amaç iktisadi bir amaçtır veya dar anlamda kazanç paylaşma zarara katlanma amacıdır. Adi ortaklık ticari işletme işletmek için de kurulabilir ancak adi ortaklığın tüzel kişiliği olmadığı için ticaret siciline tüm Ortaklar adına ayrı ayrı tescil edilmesi gerekmektedir.

Ortak amaç uğruna birlikte çaba (affectio societatis)

- 1.) Ortaklar, amaç için güçleri oranında belirli bir çaba gayret ve çaba ortaya koymalıdır.
- 2.) Ortaklar, şirket işlerini kural olarak birlikte yönetir ve temsil ederler. (Özden organ ilkesi/ferdi yönetim)
- 3.) Ortakların kendilerinin veya 3. Kişilerin menfaatine şirketin amacının gerçekleşmesini engelleyici tutumlardan uzak durmaları, şirket işlerinde özen göstermeleri gerekmektedir.
- 4.) Adi ortaklığın kurulması için ortakların müşterek bir amaç için bir araya gelmeleri yeterli değildir. Ortaklar aynı zamanda ortaklık faaliyetlerine katılma, birlikte çaba sarf etme, niyet ve iradesine sahip olmalıdır.
- 5.) Affectio societatis unsuru ortaklık sözleşmeleri bakımından zorunlu bir unsur olup bu unsurun eksikliği halinde adi ortaklık sözleşmesinden söz edilemez.

Adi şirketlerde affectio societatis ilkesinin sonucu olan düzenlemeler

- 1.) Oybirliği ile karar alınması
- 2.) Kararların oyçokluğu ile alınacağı kararlaştırılmışsa ortakların sayısına göre çoğunluğun belirlenecek olması
- 3.) Ortakların rekabet yasağına tabi olması
- 4.) Ortakların özen borcunun bulunması
- 5.) Ayrıca bir belirleme yapılmamışsa Özden organ ilkesinin söz konusu olması

Katılma payı koyma yükümlülüğü

Katılma payı, ortaklık sözleşmesinde öngörülen ve sözleşmeye katılanlar tarafından kabul edilen ortak amaca erişmek üzere ortaklarca şirkete tahsis edilen değerlerdir. Buna göre ortak amacın gerçekleştirilmesine elverişli olmak şartıyla kanuna, ahlaka ve adaba aykırı olmadığı sürece her şey ortaklığa katılma payı olarak getirilebilir. Emek de bu kapsamdadır. Emek de geçici veya sürekli olarak şirkete tahsis edilebilir.

Ortakların getirmeyi taahhüt ettikleri meblağlar da eşit olmak zorunda değildir. Ancak TBK m. 621/2'ye göre sözleşmede aksi kararlaştırılmadığı sürece katılım payları ortaklığın amacının gerektirdiği önem ve nitelikte birbirine eşit olmak zorundadır.

Adi şirkete ortak amacı gerçekleştirmeye elverişli iktisadi değeri haiz her şey adi şirkete katılma payı olarak getirilebilir. İktisadi değere haiz şey kavramının içeriğinin tespitinde TTK m. 127 kıyasen uygulanabilir. Ancak bu maddede sayılanlarla sınırlı değildir. Kripto paralar şirkete sermaye olarak getirilemez. Ödemelerde kripto

varlıkların kullanılmamasına dair yönetmelik bulunmaktadır. Ayrıca 27.02.2025 itibarıyla 15.000 TL ve üzerindeki kripto para transfer işlemlerinde kimlik bilgisi verilmesi zorunlu tutulmuştur. Buradaki amaç, kayıt dışı ekonominin takip edilebilirliği içindir.

Katılma payı taahhüdünün ifa zamanı ve yeri sözleşmede serbestçe düzenlenebilir. Sözleşme buna ilişkin bir hüküm içermiyorsa TBK genel hükümleri uygulanır.(TBK m.89-90). Bunun dışında katılma taahhüdünü yerine getirmeyen ortak TBK m. 112 hükümlerince sorumlu olacaktır.

İfa etmemenin yaptırımı

- 1.) Talep
- 2.) Dava
- 3.) Tazminat
- 4.) Temerrüt faizi
- 5.) Cezai şart
- 6.) Haklı sebeple fesih
- 7.) Şartları varsa çıkarma

Adi şirket ve tüzel kişilik

Adi ortaklığın bir kişiliği olmadığı için hak ve fiil ehliyeti de bulunmamaktadır. Peki bu durumun sonuçları nelerdir:

- 1.) Adi ortaklık hukuki işlemlerin tarafı olamadığı için hak ve borç sahibi olamaz
- 2.) HMK ve icra iflas kanununa göre adi ortaklık davada taraf ehliyetine sahip değildir.
- 3.) Şirkete sağlanan katılma payları ve faaliyetlerden elde edilen değerler üzerinde ortaklığın ferdi mülkiyeti yoktur. Ortakların kural olarak elbirliği halinde mülkiyeti vardır.
- 4.) Şirketin tüzel kişiliği bulunmadığı için borçlardan tüm ortaklar sınırsız ve müteselsilen sorumludur.
- 5.) Adi şirketin tüzel kişiliğinin yokluğu ve bu durumun temel sonucu olarak ortakların organ sıfatına haiz olmaması sebebiyle diğer ortakları bir ortağın haksız fiillerinden sorumlu tutmak mümkün değildir.
- 6.) Adi ortaklık ticari işletme işletmek için kurulsaydı bile ticari işletme, adi şirket adına tescil edilemez. İşletmenin ortaklarından her biri adına ayrı ayrı ticaret siciline tescil edilmeleri gerekir.

- 7.) Yine adı ortaklık ticari işletme işletmek için kurulmuş olsa da tacir sıfatı ortaklıkta değil ortaklar üzerinde oluşur. Sonuç olarak tacir olmanın sonuçlarından biri olan defter tutma yükümlülüğü ortaklar üzerinde oluşur.
- 8.) Adi şirketler vergi politikasından bağımsız bir birim ve muhatap olarak kabul edilememiş ortakların ortaklık faaliyetlerinden elde ettiği ticari kazanç gelir vergisine tabi tutulmuştur.
- 9.) Adi şirketin yerleşim yeri yoktur. Sözleşmede kararlaştırılan bazı yerler için yalnızca yerleşim yerinin doğurduğu sonuçlar bağlanır.
- 10.) Tabiiyet kuralı olarak gerçek kişiler için söz konusu olur. Ancak uygulanacak hukukun tespiti bağlamında tabiiyet tüzel kişiler için de önemlidir. Adi ortaklığı tabiiyetinin tespitinde farklı görüşler bulunmaktadır.

Uygulamada adil şirketler

1. Kuruluş ortaklığı/ön şirket
2. Gizli şirket
3. Adi şirket temeline dayalı kartel-konzern-konsorsiyum sözleşmeleri

Kuruluş şirketi: müşterek irade beyanları – şirket sözleşmesi imzalanmasına kadar olan aşama (adi şirket)

Ön şirket: şirket sözleşmesinin imzalanması – sözleşmenin tescili (tartışmalı)

Gizli şirket: adi şirketlerde Ortaklar arasında çeşitli haklar ve borçlar ilişkisine iç ilişki, ortakların şirket temsilcisinin üçüncü kişilerle yaptığı hukuki işlemlerin tarafı haline geldikleri dış ilişki mevcuttur. Şirket ilişkisinin iç şirketle sınırlı olduğu atipik adi şirketlerde mevcuttur. Dış ilişkide tek bir kişi görünmektedir. Örneğin dışarıdan bir esnaf işletmesi olarak gözüken ancak iç ilişkide birden fazla ortak bulunmaktadır. Bu durum özellikle ticaret yasağı bulunan kişilerde söz konusu olabilen bir atipik adi şirket türüdür.

- 1.) Alt katılım şirketi: TBK madde 632 fıkra 2 o celerden biri tek taraflı olarak Bir 3 kişiyi ortalıktaki payına ortak eder veya payını ona devrederse bu 3 kişi ortak sıfatını kazanamaz.
- 2.) Gizli şirket: şirketin gizli olması ve ortağın dış ilişkide bulunmamasıdır. Şirketin üçüncü kişilerce bilinmesi gizliliği kaldırmaz

Adi şirket temeline dayalı kartel konser konsorsiyum sözleşmeleri: iş ortaklığı hukuken ve iktisaden birbirinden bağımsız bulunan bizden fazla şirketin aralarında akdettikleri bir sözleşme çerçevesinde belirli bir iş kendi uzmanlık alanları ile ilgili kısımları ayırmaksızın işini tamamını birlikte yapmak ve işin rızikosunu mütesel falan paylaşmak üzere gerçekleştirmek amacıyla bir araya gelmeleriyle oluşturulmaktadır

Adi ortaklık temelli bir diğer ortaklık türü de konsorsiyum vardır 2 veya daha fazla kişinin belirli bir iş veya işler dizisini birlikte gerçekleştirmek amacıyla bir araya

gelmeleri ve bunlardan her birinin diğerinden bağımsız olarak işin sadece bir bölümünün yerine getirilmesini üstlenmesi üzerine oluşan ortaklıktır.

Adi şirketlerde ortakların birbiriyle ve 3. Kişilerle ilişkileri

- Şirketler hukukunda ortakların birbirleriyle veya şirketle olan ilişkileri **iç ilişki** olarak adlandırılmaktadır.
- Ortakların 3. Kişilerle veya şirketin 3. Kişilerle olan ilişkileri ise **dış ilişki** olarak adlandırılmaktadır.

Ancak adi şirketlerin tüzel kişiliği olmadığı için iç ve dış ilişki bakımından şirketin iç ve dış ilişkide bir rolü yoktur. Çünkü ortaklığın kişiliği yoktur. Bunun yerine ortakların iç ve dış ilişkisi adi ortaklıkta mevcuttur.

Ortaklar arasındaki ilişkinin hukuki mahiyeti: Ortaklar sözleşme serbestisi çerçevesinde aralarındaki ilişkiyi düzenleyebilirler. Ancak bir düzenleme yoksa TBK'da yer alan adi şirkete müteallik hükümler uygulanır. Şirket sözleşmesi çok taraflı bir sözleşmedir. Ortaklar diğer ortakların tamamına karşı borç altına girer. Ayrıca **actio pro socio ilkesi** geçerlidir. Yani şirket sözleşmesinden doğan yükümlülükler her ortağa karşı taahhüt edilmiş olduğundan bir ortağın yükümlülüğünü gerine getirmesi diğer herhangi bir ortak tarafından istenebilir.

Ortakların sadakat ve Özen yükümlülüğü:

TBK MADDE 628- Her ortak, ortaklık işlerinde kendi işlerinde olduğu ölçüde çaba ve özen göstermekle yükümlüdür.

Bu konuda uygun düştüğü ölçüde vekâlet hükümleri de uygulanır. Buna göre çaba ve Özen gösterme yükümlülüğü, ortakların haklı menfaatini gözeterek sadakat ve özenle yürütmek ve benzer alanda iş ve hizmetleri üstlenen basiretli bir vekilin göstermesi gereken bir davranış olarak kabul edilmelidir.

Özen borcunun derecesi bakımından ücret almayan ortak; yaşı, tecrübesi, zaman darlığı gibi hususlar kendi işlerinde gösterdiği özen ölçüsünde nazara alınır. (Subjektif kriter). Ücret alan ortak, vekilin özen borcunu TBK 506/3 " vekilin özen borcundan doğan sorumluluğunun belirlenmesinde benzer alanda iş ve hizmetleri üstlenen basiretli bir vekilin göstermesi gereken davranış esas alınır.(Objektif kriter)

Ayrıca özen borcuna aykırı davranarak diğer ortaklara zarar veren ortağın verdiği zararları şirkete diğer işlerde sağladığı menfaatlerle mahsup ettirme hakkı yoktur.(TBK 628/2)

Eşitlik ilkesi: Adi şirkette kural olarak ortaklar arasındaki ilişkide eşitlik ilkesi geçerlidir. Aksi kararlaştırılmadığı müddetçe haklardan eşit yararlanır ve borçları eşit şekilde paylaşırlar. Aksi kararlaştırılmadığı sürece

- 1.) Her ortağın katılma payının değerine ve niteliğine bakılmaksızın kazanç ve zarardaki payı eşittir.

- 2.) Bütün ortaklar yönetim hakkına sahiptir.
- 3.) Her ortak özen yükümlülüğü altındadır.
- 4.) Yönetim hakkı olmasa da şirket işleri hakkında her ortak bilgi alma ve defter ile kayıtları inceleme hakkına sahiptir.

(Peki adi şirkette şirket sırlarını yönetici ortak yönetici olmayanlardan gizleyebilir mi? Bu soruya sorumluluk bakımından yaklaşmak gerekir. Şayet Ortaklar bakımından sınırsız sorumluluk söz konusuysa yönetici yönetici olmayan diğer ortaklardan şirket sırlarını gizleyemez.)

- 5.) Yönetici olmayan Ortaklar da dahil bütün Ortaklar eliyle tasfiye yapılır.

Ortaklık hak ve borçlarının devri: adi şirketlerde bir gün Ortaklar arasındaki ilişkilerden doğan hak ve borçlar şahsa bağlı olduğundan esas itibariyle devredilemez. Ancak bu durumun bazı istisnaları bulunmaktadır. Bunun dışında Ortaklar yetkilerinin bir kısmını bazı hallerde temsilci vasıtasıyla kullanabilirler.

- 1.) Ortak ancak diğer ortakların kabulü ile şirketteki payını devredebilir
- 2.) Ortağın katılma payının ifa borcu, katılma payının ifası şahsa bağlı değilse bir başkası tarafından yerine getirilebilir.
- 3.) Hakların devamlı olarak devredilmesi sadece küçük ve kısıtlılar için söz konusu olabilir.

Adi şirketlerde iç ilişki

Adi şirketlerde iç ilişki mali nitelikte ve şahsi nitelikteki ilişkiler olmak üzere ikiye ayrılır

Mali nitelikteki ilişkiler

- 1.) Katılma payı
- 2.) Kazanç ve zarara katılma
- 3.) Tasfiye payı ile ücret
- 4.) Faiz ve masrafları talep etme

Katılma payı: her ortak katılma payı koymakla yükümlüdür, bu hem bir hak hem de bir borçtur. Sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa katılma payları,

- Ortaklığın amacının gerektirdiği önem ve nitelikte
- Birbirlerine eşit olmak zorundadır.

Kazanç ve zarara katılma: adi şirketteki ortak amaç kazanç elde etme ve bu Kazancı paylaşmaktır. kazanç ve zararın belirlenmesi ile bunların Ortaklar arasında Taksim edilmesi ise yöneticilerin görevidir. Yöneticilerin bu görevi ihmali ya da dağıtım usulünün kabul edilmemesi halinde ortaklardan her biri yöneticileri davalı

olarak göstererek dava açabilir. Bunun dışında aslan payı şirketler esas itibariyle geçersiz.

TBK m. 630/3 hükmüne göre yönetici ortaklar, yılda En az bir defa hesap vermek ve kazanç paylarını Ortaklara ödemekle yükümlüdürler. Hesap döneminin uzatılmasına ilişkin anlaşmalar kesin Olarak hükümsüzdür. Yine şirket sözleşmesine hesap Devresinin bir yıldan daha uzun olacağına dair Konan hüküm de kesin hükümsüz olacaktır. Yönetici ortağın hesap vermemesi ve kâr payı Ödememesi haklı nedenle fesih ya da yönetici Ortağın haklı nedenle azli sebebi olabilir.

Tasfiye payı/ ayrılma akçesi (payı): bir Ortağın fesih bildiriminde bulunması, kısıtlanması, iflası, tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesi veya ölmesi halinde sözleşmede ortaklığın diğer ortaklarla devam edeceğine ilişkin bir hüküm varsa bu durumlardan bir gerçekleştiğinde o ortak veya temsilcisi ya da ölen Ortağın mirasçısı ortaklıktan çıkabilir veya diğer Ortaklar tarafından yazılı olarak yapılacak bir bildirimle ortaklıktan çıkarılabilir. Ortaklığın henüz muaccel olmayan borçları için diğer Ortaklar çıkan veya çıkarılan ortağı borçtan kurtarmak yerine kendisine bir güvence verebilirler.

Ücret faiz isteme ve masrafı talep hakkı: Ortaklar (yönetici ortaklar ve gecikmesinde sakınca bulunan Hallerde diğer ortaklar) şirketin işlerini gördüklerinde, karşılığında Kural olarak bir ücret talep edemezler. Çünkü şirket sözleşmesi ile Amaçlanan, kâra katılmaktır. Ancak aksi sözleşme ile kararlaştırılabilir. Ortaklığa avans olarak para veren ortak verdiği avansın kendisine ödenmesini isteyebileceği gibi verdiği günden başlamak üzere verdiği avans için faiz de isteyebilir istenecek faiz sözleşmede aksine hüküm yoksa Kanuni ana para faizdir.

Şahsi nitelikteki ilişkiler

- 1.) Yönetim hakkı
- 2.) İnceleme hakkı
- 3.) Rekabet yasağı

Adi şirketlerde yönetim hakkı

Kural olarak her bir ortak şirket işlerinin görülmesi bakımından yöneticidir. (Özden organ/ ferdi yönetim). Ancak yönetici olan diğer ortakların **veto hakkı** bulunmaktadır. Ayrıca yönetim hakkının kullanılması yalnızca olağan işlerin görülmesi ile sınırlıdır. Bu sebeple olağan olağanüstü işlem ayrımı yapılmalıdır.

Olağan işler: Günlük, normal, Her iş yerinde görülen, ortaklık gayesinin Elde edilebilmesi için zaruri olan rutin İşlemlerdir.”

Olağanüstü işler: duran varlıklara ilişkin işlemler olağanüstü işlemler kabul edilmektedir. Bu duruma uyumamakla birlikte: tahkim, kabul, feragat, sulh, bağışlama, temsilci atanması, kefil olunması, Garanti verilmesi ve dava açılması olağanüstü işlerdendir. Olağanüstü işlerde yönetici olsun olmasın **bütün ortakların oy birliği** gerekir. Ancak gecikmesine sakınca bulunan işlerde yönetici sıfatına haiz her ortak gerekli tedbirleri alabilir.

Yönetim hakkının kazanılması: yönetim, sözleşme ya da kararla yalnız bir veya birden çok ortaya ya da 3 bir kişiye bırakılmış olmadıkça bütün Ortaklar ortaklığı yönetme hakkına sahiptir. TDK madde 625 fıkra 1 hükmünden anlaşılabacağı üzere yönetim,

- 1.) Sözleşme
- 2.) Ortaklar kararı
- 3.) Kanun gereği

Şeklinde 3 yoldan biri ile kazanılabilmektedir. Daha önce de belirttiğimiz gibi herhangi bir aksine durum bulunmadığı müddetçe bütün Ortaklar özdenorgan ilkesi gereği yönetim hakkına sahiptir. Ancak diğer yöneticilerin bu durumu itiraz hakkı bulunmaktadır. Asıl olan Ferdi yönetimdir ancak aksi sözleşme veya ortakların kararıyla kararlaştırılabilir. Yönetim Ortaklar açısından hem bir hak hem de bir yükümlülüktür.

mot: tüzel kişilerin yönetici olup olamayacağına şayet yönetici olabiliyorlarsa bu yetkiyi nasıl kullanacaklarına ilişkin soru ise şu şekilde cevaplandırabiliriz: bildiğiniz üzere adi şirkete gerçek kişiler gibi tüzel kişiler de ortak ve Bu bağlamda yönetici olabilirler Bu sebeple adi şirketin ortağı tüzel kişi yönetim yetkisini kendi **organları** vasıtasıyla kullanır.

Yönetim hakkını kaybedilmesi veya sınırlandırılması: TBK m. 629/1'e göre:

“ortaklık sözleşmesi ile ortaklardan birine verilen yönetim yetkisi, haklı bir sebep olmadıkça diğer ortaklarca kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz. Aynı maddenin 3. fıkrası ise şu şekildedir. “haklı sebepler özellikle yönetici Ortağın görevini aşırı ölçüde ihmal etmesi veya iyi yönetim için gerekli olan yeteneği kaybetmesi durumlarında vardır.” 2. Fıkra ise şu şekildedir: “ortaklık sözleşmesinde yetkinin kaldırılamayacağına ilişkin bir hüküm bulunsa bile haklı bir sebep varsa diğer ortaklardan her biri yönetim yetkisini kaldırabilir.” şimdi bu fıkraları teker teker inceleyelim. 1 fıkradan yapmamız gereken çıkarım şudur, şirket sözleşmesi ile ortaklardan birine verilen yönetim yetkisi ancak haklı bir sebebe dayanarak kaldırılabilir ve sınırlandırılabilir. Peki bu haklı sebep nedir bunun için de fıkra 3'e gidiyoruz. Fıkra 3'te haklı sebeplere örnek gösterilmiştir. Buna göre yönetici Ortağın görevini aşırı ölçüde ihmal etmesi veya iyi yönetim için gerekli olan yeteneğini kaybetmesi durumlarında haklı sebepler bulunur. 2 fıkra ise yönetici ortak ortaklık işlerinde kendi işlerinde olduğu ölçüde çaba ve Özen göstermiyorsa şirket sözleşmesinde yetkinin kaldırılamayacağına dair bir hüküm bulunsa bile her ortak tek taraflı bir irade beyanı ile yönetim yetkisini kaldırabilir veya

sınırlandırabilir. Bu yönetim yetkisinin kaldırılması veya sınırlandırılması bozucu yenilik doğuran bir haktır.

mot: peki yönetim yetkisinin kaldırılması için sunulan sebep haklı bir sebep değilse ne olacaktır? Yetkinin kaldırılmasına yönelik işlemin akıbeti nedir. Bunun için şu söylenebilir, şayet ileri sürülen sebep haklı bir sebep niteliğinde değilse bu sebebin geçersizliğinin tespiti için bir dava açılabilir.

mot: sözleşme ile yönetici olarak atanan 3. kişinin yetkilerinin geri alınması durumu TBK 629'da düzenlenmemiştir. Peki bu halde 3. kişinin azli nasıl yapılacaktır. Öncelikle hocamız Bu durumun kanunda yazmamasını bir eksiklik olarak nitelendirmektedir. Burada şöyle bir açıklama yapılabilir 3. kişi atandığı gibi azli gerçekleştirilecektir. Ayrıca haklı nedenle azil 3. kişinin yetkileri içinde uygulanabilir.

İtiraz hakkı

- İtiraz hakkı sadece yönetim hakkına sahip olan Ortaklar bakımından mümkündür.
- Yönetici bir Ortağın yaptığı işleme diğer bir yönetici ortak ancak **işlem tamamlanmadan önce** itiraz edebilir.
- Yönetici olmayan ortaklar ise bilgi alma haklarını kullandıktan sonra haklı bir sebebin bulunması halinde fesih talebinde bulunabilir ya da haklı nedenle yönetim yetkisini kaldırabilir.
- İtiraza rağmen dış ilişkide işlem yapılırsa vekaletsiz iş görme hükümlerine gidilmelidir. (Burada hocamız kitaptan ayrılmaktadır kitaba göre dış ilişkideki işlemin icrasını durdurduğu için itiraza rağmen yapılan işlem yetkisiz temsil hükümlerinin uygulanmasını gerektirecektir diyerek yetkisiz temsile bağlamaktadır. Ancak hocamız bu durumda vekaletsiz iş görme hükümlerine gidilmesini uygun görmektedir.
- İtirazın yapılması herhangi bir şekle bağlı değildir.
- İşleme itiraz halinde, ratio legis olarak konunun tüm ortakların önüne getirilmesi gerektiği düşünülmelidir.

mot: yönetici olmayan ortakların ne itiraz hakkı ne de yönetim hakkı vardır. Buna rağmen idari faaliyetlerde bulunurlarsa TBK m. 630/2 uyarınca vekaletsiz iş görme hükümleri uygulanır.

İnceleme hakkı

- 1.) Şirketin işleyişi hakkında bilgi alma
- 2.) Defter ve kayıtlarını inceleme
- 3.) Bunlardan örnek alma
- 4.) Mali durumu hakkında özet çıkarma hakkı

Yukarıda sayılanlar adi şirketlerde inceleme hakkının kapsamıdır. Yani TBK madde 631 e göre şunlar söylenebilir:

- Her bir Ortağın şirketi denetleme ve inceleme hakkı vardır. (Gidişat hakkında yöneticiden bilgi alma, şirket defter ve kayıtlarını inceleme örnek alma)
- İnceleme hakkı, ortakların şirket borçlarından sınırsız sorumluluğunun doğal sonucudur.
- Hüküm emredici nitelikte olduğundan kısıtlanamaz ya da aksi kararlaştırılmaz.
- İnceleme Hakkı ortak tarafından bizzat kullanılmalıdır. Yardımcı eleman kullanamaz ancak incelemenin mahiyeti özel bir uzmanlık gerektiriyorsa mesleği gereği sır saklama yükümlülüğü bulunan bir mali müşavirden veya bir avukattan yardım alınabilir.
- İnceleme Hakkı sınırlandırılan veya kullandırılmayan ortak mahkemeye müracaat edebilir ve bir Eda davası ile dava sonucunda ortağa inceleme hakkı tanınabilir.

Rekabet yasağı

TBK m. 626, Ortaklar, kendilerinin veya üçüncü kişilerin menfaatine olarak ortaklığın amacını engelleyici veya zarar verici işleri yapamazlar.

Burada maddenin başlığı her ne kadar rekabet yasağı şeklinde olsa da burada rekabet yasağından ziyade bağlılık yani sadakat borcunu içermektedir. Burada ortakların sadakat yükümlülüğüne vurgu yapılmaktadır. Hükümün emredici olup olmaması bakımından ise her ne kadar lafızda yapamazlar şeklinde ifade edilse de rekabet yasağı iç ilişkiyi ilgilendirir yani yaptırım iç ilişkiyi ilgilendiriyor ve iç ilişkideki hükümlerde kural olarak sözleşme serbestisi geçerlidir. Bu yönle lafız eleştirilmektedir ve Ortaklar rekabet yasağını önceden veya sonradan icazet verebilir denilmektedir.

Rekabet yasağı, şirketin faaliyet konusuna giren türden işlerin rekabet yasağına tabi olan kişilerce kendilerinin ya da üçüncü kişilerin menfaatine olacak şekilde yapılmamasıdır. Yönetici olan veya olmayan tüm Ortaklar açısından rekabet yasağı geçerlidir ancak daha önce belirttiğimiz gibi hüküm emret için nitelikli olmadığından önceden ya da sonradan kaldırılabilir kapsama daraltılabilir ya da genişletilebilir.

Rekabet yasağı:

- 1.) Sadakat yükümlülüğü
- 2.) Denetim hakkı
- 3.) Afectio societatis'in

Temel sonuçlarındandır.

Rekabet yasağının yaptırımı kanunda düzenlenmemiştir. Kitap ise ihlal halinde TTK m. 231'e kıyasen uygulanabileceğini söylemektedir. Söz konusu madde kolektif şirketlere ilişkin rekabet yasağının ihlalini düzenlemiştir. Ancak hocamız bunun doğru olmayacağını söylemektedir. Mahkemeler ise bu duruma ilişkin tazminat yoluna gitmektedir. Rekabet yasağını aykırı davranışta kusur aranmaz.

Rekabet yasağının sınırları: hocamızın bu konuya ilişkin bir makalesi bulunmaktadır kampüs sistemine yüklüdür. Şimdi rekabet yasağının kişi, konu, zaman ve yer bakımından sınırlarını inceleyelim.

Adi şirketlerde öngörülen rekabet yasağının kişi bakımından kapsamı ve sınırları: hükme göre yönetici olsun ya da olmasın tüm Ortaklar açısından öngörülmüş bir yasak söz konusudur. Peki **gizli adi şirkette** gizli ortak bakımından bu yükümlülük mevcut mudur? Rekabet yasağı iç ilişkiyi ilgilendirdiğinden gizli adi şirketlerde bu kapsama dahildir.

Adi şirketlerde öngörülen rekabet yasağının konu bakımından kapsamı ve sınırları: hükümdeki, “zarar verici işleri” bahsinde geçen iş ifadesi öğretide yasağa tabi olan ortak tarafından yapılabilecek ve şirketle rekabet anlamına gelebilen veya şirketin amacını gerçekleştirmesine engel olan ya da ona zarar veren her türlü girişimcilik faaliyeti olarak nitelendirilmektedir.

Adi şirketlerde öngörülen rekabet yasağının zaman bakımından kapsamı ve sınırları: adi şirketin ortağı, çıkma veya çıkarılma sonucunda ya da ortaklıktaki hakkını mevcut ya da üçüncü bir kişiye devrederek şirketten ayrıldığında ortak olmaktan kaynaklanan rekabet yasağı da kural olarak sona erecektir.

Adi şirketlerde rekabet yasağının yer bakımından kapsamı ve sınırları: eğer ortak, şirketle aynı faaliyet konusunda iştigal etmesine rağmen şirketin faaliyet konusunu engellemiyor ya da zarar vermiyorsa rekabet yasağının ihlalinin de söz edilmeyecektir. Örneğin adi şirketin faaliyet konusu Ankara'nın Yenimahalle ilçesinde bir güzellik salonu işletmek ise Ortağın, yenimahalle'ye oldukça uzak mesafede olan Ankara'nın Nallıhan ilçesinde veya Erzincan'da aynı faaliyet konusunda bir işletme açmasının rekabet yasağını ihlal ettiği söylenemez.

Rekabet yasağının ihlali halinde zamanaşımı

Kanun koyucu zaman aşımına ilişkin özel bir düzenleme getirmemiştir. Rekabet ihlallerinin mahiyeti dikkate alınarak ihlalden uzun zaman sonra ihlal iddiasında bulunulması dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edeceğinin kabulü gerekir.

Adi şirketlerde dış ilişki

Adi şirketlerde tüzel kişilik bulunmadığından organsal temsil söz konusu olmaz. Bu yüzden adi şirketlerdeki Ortaklar TBK hükümleri gereğince temsil edilirler. Bir ortak kendisi ve diğer tüm Ortaklar adına işlem yapacak olursa Ortaklar doğrudan temsil hükümlerine göre sorunlu olurlar. Ancak dolaylı temsil de mümkündür. Bunun

dışında doğrudan temsilde ortak 3. kişilerle işlem yaparken tüm Ortaklar adına hareket ettiğini 3. kişiye yansıtmalıdır.

Dolaylı temsil: burada TBK madde 637 fıkra 1 önemlidir: kendi adına ve ortaklık hesabına bir 3 kişi ile işlemde bulunan ortak bu kişiye karşı bizzat kendisi alacaklı ve borçlu olur. Hükme göre burada dolaylı temsil eden söz edilmektedir. Yani Ortağın dolaylı temsil suretiyle elde ettiği bütün hakları diğer ortaklarla arasındaki iç ilişkiye dayanarak şirkete devretmekle yükümlüdür diğer ortaklarda bunu taleple yetkilidir.

Doğrudan temsil: hükmün 2. Fıkrasına göre, ortaklardan biri ortaklık veya bütün Ortaklar adına bir 3 kişi ile işlem yaparsa diğer Ortaklar ancak temsile ilişkin hükümler uyarınca bu kişinin alacaklısı veya borçlusu olurlar.

Temsile yetkili olanlar: aynı hükmün 3. Fıkrasına göre, kendisine yönetim görevi verilen Ortağın ortaklığı veya bütün ortakları üçüncü kişilere karşı temsil etme yetkisi var sayılır. Ancak temsil yetkisine sahip yönetici Ortağın yapacağı önemli tasarruf işlemlerine ilişkin yetkinin bütün ortakların oy birliği ile verilmiş olması ve yetki belgesinde Bu hususun açıkça belirtilmiş olması şarttır.

Adi işlerde temsilci sıfatının kazanılması

1. Adi ortaklık sözleşmesi ile
2. Sarih veya örtülü bir ortaklık kararıyla (sonradan icazette mümkündür)
3. Kanun gereği olarak temsilcilik sıfatının kazanılması mümkündür.

Adi şirketlerde temsil yetkisini sona ermesi

- 1.) Temsil süresinin sona ermesi
- 2.) Yetkinin verildiği sözleşmenin veya ortaklık kararının tadili veya kaldırılması
- 3.) Kanun gereği kazanımda haklı sebeplerin mevcudiyeti ile yönetim yetkisi kaldırıldığında onun sonucu olarak adi şirketinin sona ermesi veya TBK madde 43 gereğince temsilcinin ölmesi, gaipliği, fiil ehliyetini kaybı ve iflası temsil etkisini sona ermesi sonucunda olur.

Yetkinin geri alınması ve sınırlandırılması: burada genel hükümlere gidilecek ve TBK madde 42-43 44 uygulama alanı bulacaktır.

Adi şirketlerde temsil etkisini kapsamı:

- 1.) Eğer temsil, adi ortaklık sözleşmesi veya adi ortaklık kararıyla verilmişse yetkinin kapsamı da söz konusu karar veya sözleşmede belirlenir.
- 2.) Temsil yetkisi, yönetim hakkına sahip olunması dolayısıyla kazanılmışsa yetkinin kapsamı olağan işlerle sınırlıdır.
- 3.) Temsil yetkisi hukuki işlemler için mevcuttur temsil yetkisi haksız fiillerde uygulanmaz.

- 4.) Temsil yetkisinin kapsamı olağan işlerden daha darsa bu durum ancak üçüncü kişilere olumlu bir şekilde duyurulduğu takdirde geçerli olur.

Hocamız sınav eğer test olacaksa tartışmalardan sorulmayacağını söyledi.

mot: yetkisiz temsil olması durumunda TBK madde 46 ve 47 hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

Temsilin sonuçları: ortaklık için edinilen veya ortaklığa devredilen şeyler alacaklar ve aynı haklar, ortaklık sözleşmesi çerçevesinde el birliği halinde bütün ortaklara ait olur, TBK madde 638/1 hükmü bunu demektir. Devamında ise şöyle geçmektedir alacaklılar bu mal varlığına doğrudan müdahale edemezler. Ortaklık sözleşmesinde aksine bir hüküm bulunmadıkça bir Ortağın şahsi alacaklıları haklarını ancak o Ortağın tasfiyedeki payı üzerinde kullanabilir. Yani temsilin sonucu bakımından kanun özel olarak düzenleme yapmıştır.

Adi şirketin ortakların borç ve taahhütlerden sorumluluğu

Sorumluluk şirket sorumluluğu veya ortak sorumluluğu şeklinde iki iki türlü olabilir. Ancak adi şirketin tüzel kişiliği olmadığı için ortakların borç ve taahhütlerinden ortaklığın sorumluluğu söz konusu olmaz. Adi ortaklığın iflası da istenemez. Sadece şartlar gerçekleşiyorsa ortakların iflası istenebilir.

Dava ve takip ehliyeti bakımından ise ortakların üçüncü kişilere açacağı davalar ve üçüncü kişilerin ortaklığı açacağı davalar şeklinde ikili bir ayrıma gidilmesi gerekir. 3 kişilerin ortaklığı açacağı davalarda konusu para ya da bölünebilir edim olan davalar ve diğer davalar olmak üzere yine ikiye ayrılır.

Ortakların sorumluluğu: Burada iki hüküm dikkat çekmektedir: TBK 638 ve 645. Buna göre adi şirkette Ortaklar, şirket borçlarından

- 1. derecede
- müteselsilen
- tüm mal varlıkları ile sorumlu olurlar.

Haksız fiillerden kaynaklanan borçlarda ise ortakların müteselsil sorumluluğu yoktur. Her bir ortak kendi yapmış olduğu haksız fiilden kural olarak tek başına sorumlu olur.

Adi şirkete yeni giren ortak bakımından ise tartışmalar olmakla birlikte ağırlıklı olan görüş, girdiği tarihe kadar Doğan borçlardan diğer ortaklarla birlikte veya onu temsilen borç altına girmiş olmadığından sorumlu değildir. Benzer bir gerekçe ile şirketten ayrılan ortak da ayrılma anından sonra Doğan borçlardan sorumlu olmaz. Kitap da bu görüştedir.

Adi şirketlerde oy hakkı ve karar

Adi şirketlerde her Ortağın 1 adet oy hakkı bulunur. Buna aykırı bir düzenlemenin yapılıp yapılamayacağı konusuna dair kanunu açık bir düzenleme sevk edilmemiştir.

Öyle dedi bugün tartışmalıdır. Kitaba göre örneğin getirilen sermayeye oranla bir oy hakkına ilişkin bir düzenleme yapılamaz demektedir.

Ortaklar kurulunun yetkileri bakımından bir inceleme yapıldığında, temel iş ve işlemler (önemli tasarruf işlemleri) ve olağandışı işlemler bakımından ikili bir ayrıma gidilebilir. Ve olağandışı işlemlerde duran varlıklara ilişkin işlemler olağanüstü işlem kabul edilmektedir. Burada duran varlıktan neyin kastedildiği daha önce belirtilmiştir. Ancak yine örnek vermek gerekirse şirket konusunun değişmesi kar ve zarar oranlarının değiştirilmesi örnek olarak gösterilebilir.

Adi şirketlerde Ortaklar arasında değişiklikler: Ortaklar arasındaki ve ortaklık yapısındaki değişiklikler, şirkete yeni ortak alımı ile ortaklıktan çıkma ve çıkarılmayı ifade etmek maksadıyla kullanılmıştır. Eski kanunda çıkma ve çıkarılma düzenlenmemiştir.

Şirkete yeni ortak alınması ve payın devri: burada ilgili hüküm madde 632'dir. Burada iki konu ele alınmıştır.

- 1.) İlk fıkra da ortaklığa yeni bir ortak alınması, bütün ortakların rızasına bağlıdır denilmiştir. Burada yeni ortak alınmasından bahsedilmiştir. Söz konusu yeni ortak alınması da ya şirketin fesih ve yerine yeni Ortağın da dahil olduğu yeni bir şirketin kurulması yoluyla ya da tüm ortakların oy birliği ile olur.
- 2.) Hükümün devamında ise ortaklardan biri tek taraflı olarak Bir 3 kişiyi ortaklıktaki payına ortak eder ve payını ona devrederse bu üçüncü kişi ortak sıfatını kazanamaz. Burada mevcut ortaklık payının devre suretiyle şirkete yeni ortak alınması söz konusudur. Yine adi şirketi ortakları payını diğer tüm ortakların rızasıyla devredebilir. Peki ortaklık payının devre suretiyle şirkete yeni ortak alınmasını şartları nelerdir,
  1. Ortaklık payını devreden ile devralan arasında ortaklık payının kısmen veya tamamen devredilmesine ilişkin bir devir sözleşmesinin yapılması. Gördüğünüz gibi herhangi bir şekil öngörülmemiştir.
  2. Ortaklık payının kısmen veya tamamen devri suretiyle şirkete yeni ortak alınmasında oy birliğinin aranması. Bu duruma ilişkin TBK madde 624 2 fıkra da sözleşmede kararların oy çokluğu ile de alınabileceği hükmü bağlanmış bu halde oy çokluğunun ortak sayısına göre belirlenmesi gerektiği emredici olarak düzenlenmiştir.

Ortaklık payının devri suretiyle yeni Ortağın şirkete katılma usulü: burada devreden ve devralan arasında devir sözleşmesinin yapılması devralanın Şirket ortağı olarak kabulü için yeterli olmayacaktır. Devralanın ayrıca ortaklık sözleşmesine de taraf olması gerekmektedir. Bu işlemde herhangi bir şekilde tabi değildir diğer ortakların olayı kafidir. Diğer Ortaklar onay vermediği takdirde ise sadece taraflar arasında geçerli olan ve ortaklık sıfatının kazanılmadığı bir devir işlemi olur.

Alt katılım: TBK 632/2, ortaklardan birinin tek taraflı olarak bir 3 kişiye ortaklıktaki payına ortak etmesi durumudur. Ancak burada asıl ortaklığa katılım değil ilgili Ortağın ortaklıktaki payına katılım söz konusudur. Çünkü diğer ortakların rızası olmaksızın yapılan bir işlem söz konusudur. Sadece devredenle devralan arasında geçerli olduğu kabul edilmiştir. Yani alt katılım adi şirketi ortak olma hakkını vermemekte sadece devredenin ortağı olabilmektedir. Bir iç adi ortaklık olarak adlandırılabilir. Buna göre Ortaklar üst katılım olacaktır 3. kişinin bir ortak ile yaptığı sözleşme de 3. kişi adına alt katılım olacaktır. Alt katılan genelde para veya başka bir şeyin mülkiyetini veya kullanım hakkını yahut emeğini getirir.

Çıkma ve çıkarılma

. Ortaklıktan çıkma ve çıkarılma TBK madde 633'te düzenlenmiştir. Hükme göre bir Ortağın fesih bildiriminde bulunması, kısıtlanması, iflası, tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesi veya ölmesi halinde sözleşmede ortaklığın diğer ortaklarla devam edeceğine ilişkin bir hüküm varsa bu durumlardan biri gerçekleştiğinde o ortak veya temsilcisi ya da ölen Ortağın mirasçısı ortaklıktan çıkabilir veya diğer Ortaklar tarafından yazılı olarak yapılacak bir bildirimle ortaklıktan çıkarılabilir. Yani bir Ortağın,

- 1.) Fesih bildiriminde bulunması
- 2.) Kısıtlanması
- 3.) İflası
- 4.) Tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesi
- 5.) Ölmesi

Hallerinde sözleşmede ortaklığın diğer ortaklarla devam edeceğine ilişkin bir hüküm varsa bu durumlardan biri gerçekleştiğinde o ortak veya temsilci ya da ölen ortam mirasçısı ortaklıktan çıkabilir ya da diğer Ortaklar tarafından yazılı olarak yapılacak bir bildirimle ortaklıktan çıkarılabilir.

Aslında temelde sayılan bu haller adi şirket bakımından bir sona erme sebebidir ancak buna rağmen belirli şartlar altında şirketin devamı sağlanabilmektedir. TBK hükümlerine bakıldığında sözleşmede devam kaydı iki şekilde öngörülebilir,

- 1.) Son bulma sebebi şahsında gerçekleşen kişinin duruma göre kendisi veya halefleri ile şirketin sürdürülmesine yönelik devam kaydı
- 2.) Son bulma sebebi şahsında gerçekleşen kişinin şirketten çıkma ya da çıkarılma ve kalan ortaklarla devam edilmesi kaydı.

Çıkma

Çıkma adi şirket ortağının şirketten kendi iradesiyle ayrılmasını ortaklık bağının sona erdirilmesini ifade eder. Çıkma hakkı sözleşme ile tanınabileceği gibi sözleşme ile öngörülmeyen hallerde kanundan Doğan sebeplerle de çıkma hakkı kullanılabilir.

Sözleşmede öngörülen sebeplerle çıkma: sözleşme serbestlisi ilkesi çerçevesinde ortaklık sözleşmesi ile başlangıçta veya daha sonra yapılacak sözleşme değişikliği ile ortaklara sözleşmede öngörülen hallerden birinin gerçekleşmesi halinde ve varsa öngörülen şekle göre çıkma hakkı tanınabilir. Çıkma beyanının ortaklıktan ayrılma iradesini açıkça ortaya koyması gereklidir.

Kanundan doğal çıkma halleri: bunlar şu şekilde sıralanabilir:

- 1.) Diğer ortakların rızası ile çıkma
- 2.) Kanun gereğince çıkma

Diğer ortakları rızası ile çıkma: sözleşmede bu konuya ilişkin bir düzenleme bulunmasa da ortaklık sözleşmesinin değişmesi mahiyetinde bulunan çıkma diğer ortakların rızasıyla gerçekleşebilir. Sözleşmede aksine hüküm yoksa diğer tüm Ortaklar çıkma isteğini Rıza göstermelidir.

Kanun gereğince çıkma: daha önce madde 633'te saydığımız durumlardan biri gerçekleştiğinde ilgili Ortağın veya temsilcinin ya da öğlen ortam mirasçısının ortaklıktan çıkabileceği kabul edilmiştir bunları tekrar etmek gerekirse,

- 1.) Bir ortağın fesih bildiriminde bulunması
- 2.) Ortaklardan birinin kısıtlanması
- 3.) Ortaklardan birinin iflası
- 4.) Ortaklardan birinin tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesi
- 5.) Ortaklardan birinin ölmesi